

Standard & Poors AB
Box 1753
11187 Stockholm

Ansökan om undantag från förbudet i 21 § personuppgiftslagen (1998:204) att behandla uppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott

Datainspektionens beslut

Ansökan avslås.

Ansökan

Standard & Poors AB har den 21 juni 2007 ansökt om ett undantag från förbudet i 21 § personuppgiftslagen (1998:204) - PuL- att behandla uppgifter avseende lagöverträdelse som innefattar brott och uppgett följande.

Standard & Poors AB är ett dotterbolag till McGaw-Hill Companies Inc. i USA. Standard & Poors Rating Services (som utgör en division inom Standard & Poors/The McGaw-Hill Companies) är enligt amerikansk lag skyldig att inom kort ansöka om registrering för att bli en "Nationally Recognized Statistical Rating Organisation (NRSRO). Ansökan om en sådan registrering ska inges till US Securities and Exchange Commission (SEC). Utan en sådan registrering får inte Standard & Poors Rating Services fortsätta att tillhandahålla värderingstjänster.

Vid ansökan om registrering för att bli en NSRO måste Standard & Poors Rating Services styrka sin lämplighet och duglighet. SEC kräver bland annat att Standard & Poors lämnar vissa uppgifter om anställda, inklusive anställda i Sverige. De uppgifter som ska lämnas innefattar uppgift om någon anställd dömts för något brott till fängelse i ett år eller mer. Inga personuppgifter som kan hänföras till någon enskild kommer dock att lämnas ut till SEC. Mot bakgrund av ovanstående ansöker Standard & Poors AB om ett undantag från förbudet i 21 § PuL för att kunna tillfråga och samla in uppgifter från de anställda avseende om någon dömts för brott till fängelse i ett år eller mer för de ändamål som anges ovan.

Datainspektionen har begärt kompletterande uppgifter.

I ett svar på begäran om komplettering har Standard & Poors AB uppgett följande.

De uppgifter som kommer att samlas in från anställda i Sverige är ja- eller nej-svar på tre frågor. Vid eventuellt ja-svar finns utrymme för den anställde att lämna ytterligare uppgifter. Fråga tre avser om den anställde, under de tio senaste åren, dömts för något brott för vilket det är föreskrivet ett fängelsestraff om ett år eller mer i USA eller någon annanstans.

Formuläret med frågor kommer att fyllas i av den anställde och därefter skickas per e-post till USA alternativt via intranät eller liknande elektronisk överföring.

Uppgifterna kommer att sparas på datorer hos moderbolaget i USA och hos Standard & Poors AB i Sverige i maximalt tre år. Uppgifterna kommer att sammanställas av moderbolaget i USA för de ändamål som angavs i ansökan dvs. för att Standard & Poors Rating Services ska kunna ansöka och upprätthålla sin ansökan som NRSRO.

Standard & Poors AB och moderbolaget i USA kommer att vara gemensamt personuppgiftsansvariga.

Uppgifterna kommer att överföras till USA med stöd av ett avtal mellan Standard & Poors AB och moderbolaget innehållande sådana standardavtalsklausuler som beslutats av EG-kommissionen.

Skäl för beslutet

För att Datainspektionen ska kunna bevilja ett undantag från förbudet i 21 § PuL krävs att ett antal förutsättningar är uppfyllda. Det krävs att de uppgifter som behandlas är personuppgifter och samtidigt uppgifter om lagöverträdelser. Vidare krävs det att uppgifterna är strukturerade på ett sådant sätt att de s.k. hanteringsreglerna i PuL är tillämpliga. I annat fall behöver 21 § PuL inte tillämpas. Därtill krävs att inget av undantagen från 21 § PuL i Datainspektionens föreskrift (DIFS 1998:3) är tillämpligt. Slutligen krävs att Datainspektionen i det enskilda fallet finner att det finns skäl att bevilja ett särskilt undantag.

Är PuL tillämplig på Standard & Poors behandling av uppgifter, och om så är fallet behandlas uppgifter om lagöverträdelser?

Ett företag som behandlar personuppgifter elektroniskt ska följa bestämmelserna i PuL. Vilka regler i lagen som måste tillämpas beror på hur uppgifterna hanteras. Ska uppgifterna ingå i en strukturerad samling av personuppgifter såsom i en databas eller ett ärendehanteringssystem måste i princip alla regler i PuL beaktas. Är det däremot fråga om behandling av personuppgifter i ostrukturerat material utan koppling till en registerstruktur behöver man inte tillämpa alla regler i PuL. De regler som undantas är de s.k. hanteringsreglerna.

Enligt ansökan avser Standard & Poors AB att samla in uppgifter om anställda genom att de får svara på ett frågeformulär. Uppgifterna kommer att skickas över till moderbolaget i USA antingen via e-post eller via intranät. Datainspektionen utgår från att svaren kommer att registreras elektroniskt i ett personaladministrativt system eller i vart fall ha koppling till ett sådant system. Det innebär att PuL är tillämplig på behandlingen och att de är strukturerade på ett sådant sätt att de s.k. hanteringsreglerna i lagen ska tillämpas.

En av de frågor som Standard & Poors AB kommer att ställa till sina anställda är om han eller hon har dömts för ett brott för vilket är föreskrivet fängelse i minst ett år. Genom att samla in sådana uppgifter kommer uppgifter om lagöverträdelser att behandlas.

Får Standard & Poors AB behandla uppgifter om lagöverträdelser utan att ha beviljats ett särskilt undantag?

Enligt 21 § PuL är det förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden.

Av 9 § personuppgiftsförordningen (1998:1191) framgår att Datainspektionen får meddela föreskrifter om undantag från förbudet i 21 § PuL. Datainspektionen har meddelat sådana föreskrifter, DIFS 1998:3. Utan hinder av förbudet i 21 § PuL får sådana personuppgifter behandlas om behandlingen avser endast enstaka uppgift som är nödvändig för att rättsliga anspråk skall kunna fastställas, göras gällande eller försvaras i ett enskilt fall (punkten d). När en arbetsgivare, som i denna situation, systematiskt kommer att begära in uppgifter om samtliga anställda är undantaget om enstaka uppgifter inte tillämpligt. Inte heller avses uppgifter som är nödvändiga för att rättsliga anspråk ska kunna fastställa, göras gällande eller försvaras i ett enskilt fall. Varken detta eller övriga undantag i föreskriften är tillämpliga på Standard & Poors AB:s behandling av uppgifter om lagöverträdelser. Det innebär att det krävs att Datainspektionen beviljar ett särskilt undantag från förbudet att behandla uppgifter om lagöverträdelser för att behandlingen ska vara tillåten enligt PuL.

Finns det förutsättningar att bevilja Standard & Poors AB ett särskilt undantag från förbudet att behandla uppgifter om lagöverträdelser?

Bestämmelsen i 21 § PuL har sin grund i artikel 8.5 dataskyddsdirektivet. I artikeln anges att behandling av uppgifter om lagöverträdelser får utföras endast under kontroll av en myndighet eller – om lämpliga skyddsåtgärder finns i nationell lag – med förbehåll för de ändringar som medlemsstaterna kan tillåta med stöd av nationella bestämmelser som innehåller lämpliga och specifika skyddsåtgärder.

Som framgår av dataskyddsdirektivet har lagstiftaren ansett att uppgifter om lagöverträdelser är särskilt skyddsvärda. I förarbetena (prop. 1997/98:44 s. 75) har uttalats bl.a. att ”Sådana uppgifter [om lagöverträdelser] är otvivelaktigt av så känslig natur att vem som helst inte bör få hantera uppgifter hur som helst. Å andra sidan står det klart att myndigheter ofta behöver hantera just sådana uppgifter för att kunna fullfölja de samhällsuppdrag som lagts på dem. I vilken ut-

sträckning myndigheter får hantera sådana uppgifter framgår av de föreskrifter som reglerar respektive myndighets verksamhet”.

Genom sådana föreskrifter har lagstiftaren möjlighet att föreskriva för myndigheter t.ex. för vilka syften uppgifterna får behandlas, vilka uppgifter som får behandlas, vem som har rätt att ta del av uppgifterna, hur felaktiga uppgifter ska rättas, när uppgifterna ska gallras, om uppgifterna omfattas av sekretess och vilken information som den registrerade har rätt till. När det gäller uppgifter om lagöverträdelse är sådana föreskrifter oftast nödvändiga för att kunna garantera att uppgifterna behandlas med lämpliga och specifika skyddsåtgärder i enlighet med dataskyddsdirektivet, t.ex. regleras polisen behandling av uppgifter om misstänkta brottslingar av bl.a. polisdatalagen (1998:622), lagen (1998:621) om misstankeregister och förordning (1999:1135) om misstankeregister.

Det sagda innebär att syftet med förbudet är att säkerställa att uppgifter om lagöverträdelse endast behandlas i situationer där dataskyddsdirektivet krav på lämpliga och specifika skyddsåtgärder är uppfyllt. Endast i undantagsfall kan det bli aktuellt för andra än myndigheter att få behandla uppgifter om lagöverträdelse. Datainspektionen har också i sin praxis uttalat att möjligheten att i ett enskilt fall meddela ett undantag ska tillämpas restriktivt (se t.ex. beslut den 30 augusti 2005, dnr 1020-2005, och beslut den 13 oktober 2005, dnr 1019-2005 och 1318-2005).

I sammanhanget bör även noteras att det i internationella arbetsorganisationens (ILO:s) oförbindande riktlinjer om skydd för arbetares personuppgifter finns en bestämmelse (punkt 6.5) om att en arbetsgivare inte bör samla in personuppgifter om att en arbetare dömts för brott. Under exceptionella omständigheter får en arbetsgivare dock samla in sådana uppgifter, om uppgifterna är direkt relevanta för ett beslut som rör anställning och i enlighet med nationell lagstiftning.

Av ansökan framgår att Standard & Poors AB avser att begära uppgifter om anställda som dömts för brott av en viss svårighetsgrad. Uppgifterna är inte begränsade till brott som har anknytning eller relevans för företagets verksamhet. Syftet med insamlingen och övrig behandling är att moderbolaget i USA ska kunna rapportera uppgifter till US Securities and Exchange Commission (SEC), som ställer krav på att moderbolaget ska rapportera antalet anställda som begått sådana brott de senaste tio åren. Det är ett krav som SEC ställer på moderbolaget för att kunna få en sökt registrering. Överföringen till moderbolaget i USA kommer ske via e-post eller intranät. Uppgifterna kommer att sparas i maxmalt tre år.

För att ett undantag ska kunna beviljas från förbudet i 21 § PuL krävs, enligt vad som redogjorts för ovan, starka skäl. Standard & Poors AB:s syfte och hur företaget avser att behandla uppgifterna, är inte proportionerligt till det intrång i den personliga integriteten som behandlingen innebär. Det är Datainspektionens bedömning att det saknas förutsättningar för att bevilja Standard & Poors AB ett undantag från 21 § PuL. Ansökan ska därför avslås.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet skall ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Inspektionen måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fick ta del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Länsrätten i Stockholms län för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Detta beslut har - efter hörande av Datainspektionens styrelse - fattats av generaldirektören Göran Gräslund i närvaro av chefsjuristen Leif Lindgren, teamledaren Catharina Fernquist samt juristen Jonas Agnvall, föredragande.

Göran Gräslund

Jonas Agnvall